

SAMFUNNETS NERVESYSTEM

MORTEN IRGENS

VISEREKTOR FOR FORSKNING OG DEKAN, AVDELING FOR INFORMATIKK OG
MEDIETEKNOLOGI, HØGSKOLEN I GJØVIK

I april i år publiserte Eurostat et lite dokument som viser gjennomsnittlig lønnskostnad per time (unntatt i jordbruket og det offentlige) i hvert av landene i EU og i Norge. Figuren er gjengitt her.

Det som en arbeider i Tyskland tar 100 kroner, tar hennes norske kollega 159 kroner for. Det betyr at den norske arbeideren er 59 prosentpoeng dyrere enn den tyske (eller sagt på en annen måte, at den norske timeprisen er 159% høyere enn den tyske). Og hvis vi går helt ned på listen ser vi at det som den Bulgarske arbeideren tar 100 kroner for, tar hans norske kollega 1305 kroner for.

Og allikevel så er vi altså blant verdens mest konkurransedyktige land. I følge World Economic Forum, som kom med en ny rapport for noen dager siden, er vi nå på 11. plass i verden.

Det er ... interessant. For rapporten World Economic Forum sier at Norge har dårlige rammeverk for forskning og utvikling, at vi er dårlig på innovasjon, at vi er svært dårlig på infrastruktur og selvfølgelig at vi sårer elendig på markedsstørrelse.

Så hvordan klarer vi da å karre oss opp på 11. plass i konkurransedyktighet? Hvordan får vi det til?

Det er flere grunner til det. Vi har et lavt byråkrati, vi er godt selvdrevne, vi har forutsigbare forutsetninger, velfungerende og transparente offentlige institusjoner, lav korrupsjon, men viktigst av alt er *teknologi*.

Nettopp fordi lønningene er så høye i Norge tar vi i bruk teknologi raskere. Investering i teknologi er investering som raskere gir gevinst enn noe annet land i verden. Og fordi behovet er stort, er vår IKT-infrastruktur, spesielt internettbåndvidde og mobilt bredbånd, godt utbygd.

Teknologi gjør det mulig for oss å produsere en lang rekke varer og tjenester til priser som konkurrerer med land som har mye lavere lønninger enn oss, fordi vi kan bruke teknologi til å redusere hvor mange arbeidstimer vi benytter. Og når vi bruker teknologi, får vi også gjerne høyere kvalitet og sikrere relevanser enn de som bruker mindre teknologi. Dermed kan Norge ha vareproduksjon som konkurrerer på verdensmarkedet. Raufossindustrien er et lysende eksempel på det, der produserer de deler til verdens bilproduksjon.

Også er det ikke slik at alle norske arbeidstimer er 159% dyrere enn de tyske. Norge har den høyest inntekstutjevningen i verden. Det betyr altså at det ikke er mange som tjener svært mye mer enn andre. Denne utjevningen betyr at relativt sett har mange yrkesgrupper blitt løftet i lønnsinntekt i forhold til de samme yrkesgruppene i andre land. Men både relativt sett og i absolutte tall så er det en del yrkesgrupper som får dårligere betalt i Norge enn i andre land. Og det er gjerne spesialister og teknologer.

Norge klarer altså, mot alle odds, å levere produkter og tjenester til verdensmarkedet. Og det er på grunn av

teknologi og ikke alt for dyre teknologer. Norge har altså blitt helt avhengig av teknologi og teknologikompetanse for å kunne konkurrere med varer og tjenester på verdensmarkedet. Det betyr at vår levestandard har blitt helt avhengig av teknologi.

Men vi har også blitt helt avhengige av teknologi på andre måter. Norge er på en måte en maskin hvor millioner av deler griper inn i hverandre. Tenk deg et bilde av en gammeldags, mekanisk klokke med masse tannhjul som griper inn i hverandre. Nei, glem det, bildet av en klokke er altfor sterk forenkling.

Maskinen Norge er så kompleks at ingen forstår hvordan den fungerer. Alt er basert på IKT, altså Informasjons- og Kommunikasjonsteknologi, eller for å si det enklere, på datamaskiner. Klokken din, styringssystemene for togene, trafikklysene, mobiltelefonnettet, nødnumrene, vannforsyningen. Og alt er på ulike måter knyttet til hverandre, indirekte eller direkte. Røsker du i en del av dette har du ingen aning om hva konsekvensene kan være i en helt annen ende av Maskinen Norge.

Det betyr at vi i dag er helt avhengig av teknologi, bare for at tannhjulene skal fortsette å gå rundt. Bare for at

maskinen skal fortsette å gå, skal fortsette å levere mat, strøm, vann og fjerne søppel. En av grunnene til at vår levestandard har økt så mye som den har gjort, er fordi vi kan gjøre så mye med så liten arbeidsinnsats.

Men det er nok en grunn til at vi er avhengige av teknologi. Og den grunnen er fremtiden. Norge står foran store utfordringer i årene framover. Svært store. Og når departementene, forskningsinstitusjonene, etatene, næringslivet begynner å planlegge hvordan vi skal møte disse utfordringene, er det bare ett kort de kan spille. Kun ett kort. Og det er teknologi. Med teknologi håper vi å kunne lage renere energi, gjøre det mulig for eldre eller syke å klare seg hjemme lenger, styrke vår evne til å produsere konkurransedyktige produkter for eksport, redusere energiforbruket og miljøgassutslipp, verne fiskebestandene og redusere konsekvensene av klimaendringene.

Det er derfor Høgskolen i Gjøvik satser strategisk på teknologi. Fordi Norge trenger høykvalitets teknologikompetanse. Vi trenger det i dag, og vi trenger det enda mer morgen.